Blogi

IMF kasvattaa jäsenmaiden valuuttavarantoja vahvistaen hauraimpien talouksien kestävyyttä

Kansainvälinen talous, IMF | 23.08.2021 | Kristiina Karjanlahti

KIRJOITTAJA



Kristiina Karjanlahti

Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n 190 jäsenmaan keskuspankkien valuuttavarantoihin lisätään 650 miljardin dollarin arvosta IMF:n erityisnosto-oikeuksia. Sen avulla vahvistetaan IMF:n jäsenmaiden taloudellisia puskureita.

Tänään Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n 190 jäsenmaan keskuspankkien valuuttavarantoihin lisätään 650 miljardin dollarin arvosta IMF:n erityisnosto-oikeuksia (Special Drawing Right, SDR). Tämä ns. yleinen SDR-allokaatio on historiallisen suuri globaali kriisitoimi. Sen avulla vahvistetaan IMF:n jäsenmaiden taloudellisia puskureita, mikä parantaa mahdollisuuksia jatkaa pandemian vastaista taistelua sekä tukea talouksien elpymistä.

Yleinen SDR-allokaatio voidaan tehdä IMF:n johtokunnan ja hallintoneuvoston päätöksellä tilanteessa, jossa arvioidaan olevan pitkän aikavälin tarve täydentää olemassa olevia globaaleja valuuttavarantoja. [1] Toisin kuin IMF:n ohjelmamuotoisessa rahoituksessa, yleisen SDR-allokaation kautta saatuihin lisävaroihin ei sisälly ehdollisuutta eikä vaadetta takaisinmaksuun.

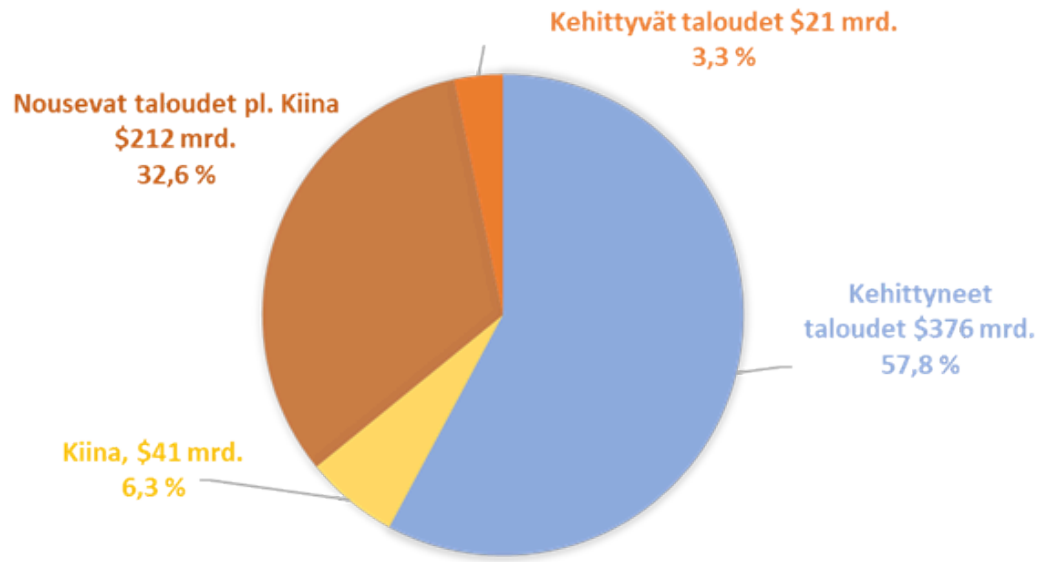
Mikä on SDR?

- Erityisnosto-oikeus (Special Drawing Right, SDR) on IMF:n luoma varantoväline ja reservivaluutta.
- SDR ei ole varsinaisesti valuutta, vaan oikeus IMF:n jäsenmaiden vapaasti vaihdettaviin valuuttoihin. Jäsenmaat voivat vaihtaa SDR:iä muiden jäsenmaiden kanssa vapaasti käytettäviin valuuttoihin kuten euroihin.
- Otettiin käyttöön vuonna 1969, jolloin 1 SDR = 1 $ = 0,89 g kultaa, mutta Bretton Woodsin romahdettua siirryttiin valuuttakoriin.
- Arvo määräytyy keskeisten valuuttojen muodostaman valuuttakorin perusteella (dollari, jeni, punta, euro ja renminbi). Esim. 30.7.2021 1 EUR = 0.832253 SDR.
- Valuuttakorin koostumus ja painot päivitetään viiden vuoden välein.

Uudet SDR:t osoitetaan jäsenvaltioille niiden IMF-jäsenosuuksia vastaavassa suhteessa. Täten suurin osa, lähes 60 prosenttia, kohdistuu kehittyneille talouksille. Suomen osuus on noin 3,3 mrd. dollaria (2,8 mrd. euroa). Nouseville ja kehittyville talouksille allokaatiosta kohdistuu reilu kolmannes, eli noin 233 mrd. dollaria, jos Kiinaa ei lasketa mukaan.

Kuvio 1.

Kuvio 1: Yleisen SDR-allokaation jakautuminen eri maaryhmien välillä



Lähde: IMF

Eniten toimesta hyötyvät maat, joissa on suurin tarve lisälikviditeetille. Allokaatio tuleekin tärkeään aikaan etenkin nouseville ja kehittyville talouksille, joissa talouden toipuminen pandemiasta on jäämässä huomattavasti kehittyneistä maista. Nousevissa ja etenkin kehittyvissä talouksissa rajallisempi talouspoliittinen liikkumatila, pandemian vaikutuksille alttiimpi talouden rakenne kuten suuri riippuvuus turismista sekä hauraampi terveydenhuoltojärjestelmä ovat heikentäneet kykyä vastata pandemian aiheuttamaan talouskriisiin. Verrattuna pandemiaa edeltävään aikaan, IMF arvioi pandemian laskeneen vuosien 2020-2022 aikana vuosittaista asukaskohtaista bruttokansantuloa keskimäärin 2,8 prosenttia kehittyneissä maissa ja jopa 6,3 prosenttia nousevissa ja kehittyvissä talouksissa (pl. Kiina). [2]

Lisäksi alhainen rokotekattavuus asettaa nousevat ja kehittyvät taloudet huomattavasti kehittyneitä maita heikompaan asemaan etenkin aiempaa nopeammin leviävän deltavariantin aiheuttaman Covid-19-aallon edetessä. Lähes 40 prosenttia kehittyneiden talouksien väestöstä on täysin rokotettu verrattuna 11 prosenttiin nousevissa talouksissa ja alle kahteen prosenttiin köyhemmissä talouksissa. [3] IMF laskikin juuri nousevien ja köyhempien talouksien vuoden 2021 kasvuennustetta 0,4 prosenttiyksiköllä 6,3 prosenttiin heikon rokotekattavuuden takia. [4]

Ennennäkemättömän vahva talouspoliittinen elvytys on etenkin kehittyneissä talouksissa pitänyt pandemian alkushokin jälkeen globaalit rahoitusolot kevyinä ja mahdollistanut ulkoisen

rahoituksen saannin suurelle osalle kehittyneitä ja myös nousevia talouksia. Monet köyhimmistä ja haavoittuvimmista talouksista ovat kuitenkin turvautuneet IMF:n ja kehityspankkien hätärahoitukseen pandemian myötä kasvaneiden rahoituspaineiden edessä. Pandemian aikana IMF:n uutta rahoitusta on myönnetty 117 miljardin dollarin edestä 85 maalle. [5] Tämä on IMF:n arvion mukaan lisännyt elvytystä nousevissa talouksissa 0,5 prosenttia BKT:stä ja kehittyvissä talouksissa lähes 1 prosenttia BKT:stä. [6]

Kehittyneiden talouksien nopeampi toipuminen pandemiasta ja sitä seuraava mahdollinen rahapolitiikan kiristäminen on herättänyt huolta globaalien rahoitusolojen kiristymisestä. Tässä valossa SDR-allokaation myötä kasvavat puskurit voivat tulla tarpeeseen myös laajemmin nousevien talouksien keskuudessa. Ne vahvistavat näiden maiden kykyä kestää pääomavirtojen äkillisiä muutoksia ja ulkoisen rahoituksensaannin epävakautta.

Suuri osa yleisestä SDR-allokaatiosta kohdistuu kehittyneisiin talouksiin, jossa varsinaista lisälikviditeetin tarvetta ei ole. Kansainvälisillä foorumeilla keskustellaan aktiivisesti keinoista lisätä allokaation hyötyjä hauraimmille maille, jotka tarvitsevat huomattavaa lisätukea pandemiasta toipumiseen. Kehittyneillä mailla ja rahoitusasemaltaan vahvemmilla nousevilla talouksilla (kuten Kiina) on mahdollisuus lainata SDR:iään edelleen nousevien ja kehittyvien talouksien tueksi. Täten olisi mahdollista lisätä merkittävästi esimerkiksi IMF:n hauraimmille maille tarjolla olevaa rahoitusta.

On kuitenkin syytä huomioida, että SDR:ien edelleen käyttöä ei todennäköisesti ainakaan laajassa mittakaavassa pystytä toteuttamaan lahjoituksina ja siten se eroaa huomattavasti itse yleisen SDR-allokaation kautta saaduista lisävaroista. SDR:t ovat osa jäsenmaiden valuuttavarantoja, joiden käyttöä rajoittavat maakohtaiset säännöt keskuspankin varojen käytöstä. Esimerkiksi euroalueen maissa keskuspankin taseessa olevia SDR:iä ei voida lahjoittaa, mutta niitä voidaan lainata eteenpäin siten, että valuuttavarantoja koskevat likviditeetti -ja riskivaatimukset täyttyvät. Nämä vaatimukset kuitenkin rajoittavat SDR:ien käyttöä. Tästä syystä IMF:n köyhemmille maille suunnattua korkotuettua rahoituksen merkittävään lisäykseen tarvittaisiin edelleen lainattujen SDR:ien lisäksi erillisiä lahjoitettuja varoja kattamaan lainojen korkokulut.

Tänään keskuspankkien valuuttavarontoihin kilahtavat uudet SDR:t antavat kaivattua lisälikvideettiä vastata terveys- ja talouskriisisin erityisesti hauraimmassa asemassa oleville talouksille. Tämän lisäksi taloudellisten puskureiden vahvistuminen myös globaalilla tasolla on tärkeä luottamusta luova signaali pitkittyneessä pandemian vastaisessa taistelussa.

Asiasanat

IMF, kansainvälinen valuuttarahasto, SDR